

απορώξ

naturecultures
political ecologies
archive architecture
civic space

Κατά την περίοδο της πανδημίας Covid 19 ξανα-ανακαλύψαμε τη βαθιά σημασία της σχέσης μας με την φύση και της πρόσβασης σε ελεύθερους χώρους μέσα ή γύρω από τις πόλεις. Οι χώροι πράσινου στις πόλεις έγιναν τόποι εκτόνωσης της έντασης των περιορισμένων μετακινήσεών μας. Βεράντες, κήποι και αγροκτήματα φροντίστηκαν πάλι, ή για πρώτη φορά, από ανθρώπους των πόλεων, όχι από κάποια ρομαντική εξιδανίκευση για μια «επιστροφή στη φύση», αλλά από ένα αυτόματο αντανακλαστικό εναντίωσης σε ένα σφιχτό σχήμα περιορισμού/ επιτήρησης, βελτίωσης των όρων διαβίωσης και μιάς άλλης διαπραγματεύσεως με το φυσικό περιβάλλον.

Με την ιδέα της κριτικής φροντίδας είχαμε ξεκινήσει να εργαζόμαστε στον *ξηρικό αγρό μονοετούς καλλιέργειας, δύο στρεμμάτων στην Οβρυά Πατρών*, ήδη από το 2017. Εναντιωθήκαμε σε χρόνιες πρακτικές καταπολέμησης ζιζανίων, βίαιων επεμβάσεων στη γη και στα δένδρα. Φράξαμε τον αγρό με ξύλα καστανιάς, από αυτά που έχουν στη λιμνοθάλασσα του Μεσολογγίου και δε σαπίζουν. Επισκευάσαμε εργαλεία γης που βρήκαμε και μειώσαμε τη χρήση μηχανημάτων.

Συναντάμε ανθρώπους με κοινές απόψεις, ακούμε παλιότερους καλλιεργητές, μαθαίνουμε μετά από πολλά λάθη και προσωπικό κόπο και βρίσκουμε την καλύτερη επιλογή. Χωρίς το άγχος της παραγωγής δοκιμάζουμε νέες πρακτικές –που μάλλον είναι παλιές– στήνουμε ένα σκηνικό βιοποικιλότητας και ήπιας επίβλεψης, επιτρέποντας τις φυσικές επιλογές. Περισσότερο παρατηρούμε και κατανοούμε και λιγότερο επεμβαίνουμε ή ελέγχουμε. Μαθαίνουμε την υπομονή και την αφοσίωση, δεσμευόμαστε με τον φυσικό χρόνο. Έτσι χτίζεται μία νέα συνείδηση ευθύνης προς τη γη και τον άνθρωπο. Ίσως έχει σημασία να βλέπουμε τη φύση από τη μεριά της, όχι με όρους επίπλωσης, ούτε ανάμνησης και ουτοπίας.

Το λάδι που βγήκε τον Δεκέμβριο του 2022, μετά από 3 χρόνια ακαρπίας, μάς αποζημίωσε και μάς φύλαξε από την κρίση του λαδιού το 2023.

Το 2019 βάλαμε δακοπαγίδες με μελάσα με τον Gene και μιλούσαμε για τον Benjamin.

Ο κύριος Χρύσανθος και ο Μανίκης μάς βοήθησαν να πολεμήσουμε το τσιποκάλαμο, που είχε επιτεθεί στο χωράφι. Παρακολουθούμε πώς το καλάμι επεκτείνεται και σκεφτόμαστε το ρίζωμα και τον Deleuze.

Με τις διαδικασίες για την ένταξη στο Κτηματολόγιο μάθαμε για τους αγροτικούς δρόμους και τα ξαποστάσματα. Σαν αστική υποχρέωση ξανασκάναμε τις παλιές γράνες για την καλύτερη κυκλοφορία του νερού.

Χωρίς να είμαστε λιγότερο, αλλά περισσότερο πολιτικοί, βλέπουμε την εργασία στο χωράφι σαν μέρος της ζωής στην πόλη. Ο αγρός είναι μέρος ενός συνεπούς οικοσυστήματος που στηρίζουμε στην ελληνική επαρχία –την Πάτρα– μαζί με τα βιβλία του ΟΜΠΛΟΥ, το εργαστήριο και τη διδασκαλία στην Αρχιτεκτονική. Σαν μια παράλληλη δράση με τη ζωή στην πόλη, ανατροφοδοτεί τις πρακτικές δημιουργίας και μάθησης. Βλέπουμε τον αγρό σαν φορέα μίας αγροτικής κληρονομιάς, σαν μία άλλη γλωσσική τονικότητα ή ένα μοντέλο συμπεριφοράς.

Στο φύλλο του απορρώξ αντιγράφουμε σελίδες από το ημερολόγιο του αγρού από το 2020 έως τη στιγμή έκδοσης.

Γιάννης Παπαδόπουλος

2020, Οκτώβριος

19-23/10, Ορέστης τηλ. 6934 8 , 260 ευρώ
περίφραξη Φούρας-Μεσσάλας 4 δοκοί 180 εκ. 7,5εκ.
25 ευρώ Γεωργίου ξυλεία, 20 πάσσαλοι καστανιάς 20
ευρώ
260+25+20

23/10 σπορά τριφυλλιού, Αλεξανδρινού και έρποντος,
βίκου, κτηνοτροφικού κουκιού, φακές, σέσκλα,
παντζάρια, σβόλοι με χόμα
12

2020, Νοέμβριος

14/11 μάζεμα ελιές, μόνος μου λόγω covid, 20 κιλά
καρπός, μαζί με του Ρόδη, απόδοση 22%, 3,7 κιλά
λάδι, λίπανση 22 ευρώ
22

Ψεκασμός καλαμιάς με ζύδι-σαπούνη, κανένα
αποτέλεσμα

Φύτεμα φραγκοσυκιάς

Πλήρης ανομβρία Οκτώβριο-Νοέμβριο

Επαναληπτική σπορά βίκου 2κ. για το επάνω κομμάτι.

2020, Δεκέμβριος

πρώτες βροχές 7-8 Δεκ.
πολλές βροχές μετά 25/12, εμφάνιση όλων των σπορών

2021, Ιανουάριος

Βροχές, βλάστηση σπορών

2021, Μάρτιος

Βροχές από την αρχή του μήνα, ανάπτυξη του βίκου
και των οσπρίων, φύτεμα 2 λεμονιών, συκιάς.

24/3 Φύτεμα πατάτας 2κ και επαναληπτική λίπανση
ελιών περ 7κ.

Ξαναπέρασα τα ξύλινα παλούκια με βερνίκι 6 ευρώ
15+6

2021, Απρίλιος

Ανομβρία, λίγες βροχές στο τέλος, φουντωμένο χωράφι
Κόσσο 39 ευρώ, έκοψα το καλάμι στο κάτω μέρος
39

2021, Μαΐος

14/5 καταστροφείας στο κάτω μέρος, μια μέρα βροχή
30

2021, Ιούλιος

29/7 Πότισμα τις λεμονιές, ξεραίλα πολλή ζέστη
80

2021, Αύγουστος

καύσωνας, πότισμα κάθε Τρίτη - Πέμπτη απόγευμα

2021, Σεπτέμβριος

22/9 τρακτέρ με μονό νύ και σπορά βίκου, αλεξανδρι-
νού 50+10

2021, Οκτώβριος

Βροχές από 8/10, βλάστηση βίκου, όχι αλεξανδρινού
22/10 Μαργαρίτα

2021-2022 Δεκέμβριος/Φεβρουάριος

Πολλές βροχές τον Δεκέμβριο-Ιανουάριο, λίγες ελιές,
δεν κατάφερα να βρω βοήθεια, δεν μαζέψαμε ελιές
φέτος

2022, Μάρτιος

Πλήρης βλάστηση βίκου στην περιοχή των καλαμιών
Επανασπορά βίκου και μηδικής, στο επάνω
μέρος(24/3)

Φάρμακο για τις λεμονιές, ψεκασμός 5 φορές ανά 8
μέρες.

Κλάδεμα ελιές, φύτεμα πατάτας σπώντας (24/3)
12+6

2022, Απρίλιος

Βροχές 15-18/4 φούντωμα βίκου, ψιλά κλαδέματα στις
ελιές, λίπανση κυπαρισσιών, ολοκλήρωση θεραπείας
λεμονιών

2022, Μαΐος

30/4-2/5 βροχή, φροντίδα λεμονιών, λίπανση

2022, Ιούνιος

Λίγες βροχές, φαίνεται να έχουν καρπό φέτος οι ελιές

2022, Ιούλιος/ Αύγουστος

Ξεραίλα, εμφανίστηκαν δυο βελανιδιές, συντήρηση
στα ξύλα του φράκτη. 10 ρίζες πατάτα, τελευταίο
πότισμα 6/8 και ποτιστικά σταγόνας για τις λεμονιές.
Βέλγιο από 9/8.

2022, Σεπτέμβριος

Λίγες ψιχάλες

2022, Οκτώβριος

Πρώτες βροχές
17/10, φρεζάρισμα το κάτω μέρος με τον Χρυσάνθο 35
ευρώ.

7- 4

Σπορά βίκου και κτηνοτροφικού μπιζελιού στο
κάτω μέρος. Φύτεμα βαγιάς στη γωνία κάτω δεξιά,
λιγούστρα στον Κώστα

35+7

2022, Νοέμβριος

Φύτεμα χαρουπιές(15 ευρώ) και βερυκοκιάς(6ε)
17/11, μάζεμα ελιάς, βροχερή μέρα, Σάρα, 7:30-15:00,
100 ευρώ Βασίλης.

21

100

2022, Νοέμβριος

ελιές με τον Βασίλη

40+40 τα εργαλεία
17/11, 8 τσουβάλια=320κ καρπός, καθάρισμα 245
κιλά, 50 κιλά λάδι
17% δικαίωμα Βλάσσης, 8,5 x 4=34 euro's

2022, Νοέμβριος

Σπορά βίκου/αλεξανδρινού 4 κιλά στο επάνω μέρος,
πλήρης ανάπτυξη στο κάτω
7

2022, Δεκέμβριος

Πολλές βροχές από την αρχή του μήνα, ανομβρία στο
τέλος

2023, Ιανουάριος

Ζεστές μέρες, ανομβρία, πολλές βροχές στο τέλος

2023, Φεβρουάριος

Ράντισμα με χαλκό και λίπανση νέων δέντρων

2023, Μάρτιος

Βροχές τις πρώτες και τις τελευταίες μέρες, φύτεμα
πατάτας 8/3, φουντωμένος βίκος και κτηνοτροφικό
μπιζέλι
Ψιλοκλάδεμα ελιές στο τέλος του μήνα, κόψιμο το κτ.
μπιζέλι.

2023, Απρίλιος

Βροχές στην αρχή 2-4/4 και μέσα του μήνα 16-25/4

2023, Μάιος

Άστατος καιρός, βροχές

2023, Ιούνιος

Βροχές μονοήμερες 4-5 φορές, συγκομιδή πατάτας
10/6, θέλει καλύτερο σκάλισμα
Βερυκοκιά έδωσε 20 βερύκοκα
Καταστροφέας στο κάτω μέρος(Κώστας φρέζα). 16/6,
30 ευρώ
30 ευρώ

2023, Ιούλιος

Πολλή ζέστη, πρόοδος των νέων δέντρων χωρίς πολλά
ποτίσματα

2023, Αύγουστος

Βροχή 6/8, 25/8, κόψιμο καλαμιών στην άκρη

2023, Σεπτέμβριος

Πολλή βροχή 5-8/9

2023, Οκτώβριος

2023, Νοέμβριος

Οι ελιές δεν είχαν καρπό, πολλές βροχές

2023, Δεκέμβριος

Ήπιος καιρός, καταιγίδες και βροχές κατά περιόδους

2024, Ιανουάριος

Λίγες βροχές αρχή του μήνα
14/1 Σπορά βίκου(5,5κ) στο επάνω μέρος και 1κ
μηδικής πάνω/κατω
22/1 φύτεμα ροδιάς και αμυγδαλιάς (6+6 ε) και θυμάρι,
λίπανση νέων δέντρων με βιολογικό λίπασμα, μαζί με
τον Ιωσήφ
23/1 φύτεμα φουντουκιάς(6 ε), θυμάρι, πατάτες, με
Σάρα, Ιωσήφ, Μαργαρίτα
13 ευρώ
20 ευρώ
10 ευρώ

2024, Φεβρουάριος

Πατάτες 3κιλά σπόρος
Λίπανση με βιολογικό πριν τις βροχές 12-13/2
Λίπανση 2η δόση με βιολογικό.
Κλάδεμα με Βασίλη, «μία αγκαλιά κλαδιά από κάθε
δέντρο», ένα μπράτσο από την μεσαία κάτω αγριελιά.
Καλές βροχές στο τέλος του μήνα, αρχές του άλλου.

Τα κείμενα στο απορρώξ εκδίδονται με την άδεια Αναφορά
Δημιουργού-Μη Εμπορική Χρήση-Όχι Παράγωγα Έργα 4.0
<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>

© με την επιφύλαξη κάθε δικαιώματος για όλες τις εικόνες

The texts are licensed under a Creative Commons Attribution-
NonCommercial-NoDerivativeWorks 4.0 license.
<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>

© All rights reserved for all images

απορρώξ
ένα ζωντανό αρχείο για δράσεις, πρότζεκτ, κριτικές εργασίες
archivepublic@upatras.gr
Εργαστήριο έρευνας τέχνης στη δημόσια σφαίρα
Τμήμα Αρχιτεκτόνων, Πανεπιστήμιο Πατρών

aporrOX
a living archive for actions, projects, critical works
archivepublic@upatras.gr
Laboratory for Research in Art and the Public Sphere
Department of Architecture, University of Patras